

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 313/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. R. V., B., zastúpeného advokátkou JUDr. G. Z., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 429/06 394 z 23. októbra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. R. V. o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. apríla 2008 doručená sťažnosť Ing. R. V., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. G. Z., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len listina“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 429/06-394 z 23. októbra 2007 doplnená na výzvu ústavného súdu podaním doručeným ústavnému súdu spolu s ďalšou dokumentáciou 24. júna 2008.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že 12. októbra 2000 s ním zamestnávateľ okamžite zrušil pracovný pomer pre hrubé porušenie pracovnej disciplíny s tým, že pracovný pomer mu končí 13. októbra 2000.

Sťažovateľ 13. novembra 2000 podal Okresnému súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) žalobu o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy za mesiac október, t. j. od 16. októbra 2000, splatnú 10. novembra 2000. Svoju žalobu priebežne upravoval v nadväznosti na nastávajúce termíny splatnosti mzdy až do doby, keď mu zamestnávateľ umožní pracovať v práci alebo dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru.

Okresný súd rozsudkom č. k. 33 C 65/00-243 z 29. januára 2000 rozhodol, že okamžité zrušenie pracovného pomeru je neplatné, a podľa svojej úvahy priznal žalobcovi časť náhrady mzdy za obdobie od 16. októbra 2000 do 30. septembra 2002 s tým, že mu nepriznal príslušenstvo argumentujúc: *„splnenie predmetného nároku je stanovené súdnym rozhodnutím, t. j. rozhodnutím o tom, že tento nárok tu je a v akej výške. Až týmto rozhodnutím nastane i jeho splatnosť a ak na jeho základe nedôjde k plneniu, až potom nastáva omeškanie s takýmto plnením a nárok na úroky z omeškania.“*

Proti tomuto rozsudku sa sťažovateľ odvolal, pokiaľ ide o zvyšok nepriznanej náhrady mzdy a nepriznané príslušenstva.

Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 151/03-290 z 10. februára 2004 v časti výroku týkajúceho sa úroku z omeškania z priznanej náhrady mzdy prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Vo zvyšnej napadnutej zamietajúcej časti rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s vysloveným záväzným právnym názorom na súd prvého stupňa, že *„v prejednávanom prípade nie sú splnené podmienky pre zníženie náhrady mzdy za obdobie presahujúceho šesť mesiacov, i keď sa navrhovateľ do pracovného pomeru zapojil. V jeho prípade išlo o prácu rovnocennú, alebo dokonca výhodnejšiu oproti tej, ktorú mal dohodnutú v pracovnej zmluve“*. Časť svojho rozhodnutia, ktorou odvolanie sťažovateľa

zamietol, odôvodnil tým, že „...splnenie nárokuje stanovené súdnym rozhodnutím a až od súdneho rozhodnutia sa odvíja prípadné omeškanie splnením dlžníka. Krajský súd sa k možnosti dovolania nevyjadril.

Okresný súd druhý raz vo veci samej rozhodol 24. mája 2006 rozsudkom č. k. 33 C 65/00-35, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi náhradu mzdy v sume 709 590 Sk, náhradu trov konania v sume 132 320 Sk, ako aj súdny poplatok 62 364 Sk a vo zvyšku návrh zamietol.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „... pri rozhodovaní o náhrade mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru sa súd nestotožnil s návrhom žalobcu, ktorý priemernú mesačnú mzdu, zistenú pri neplatnom okamžitom skončení pracovného pomeru zvýšil metódou výpočtu podľa štatistických údajov ... že súd pri rozhodovaní vychádzal z výšky priemerného mesačného zárobku zisteného u žalobcu ku dňu 12.10.2000 a týmto výpočtom sa riadil za celé obdobie s tým, že možnosť pre iný výpočet mu žiaden pracovný predpis nepriznáva.

Zamietnutie priznania úrokov z omeškania odôvodnil tým, že odporca nebol v omeškaní, pretože splatnosť nároku na náhradu mzdy nastala až rozhodnutím súdu. “.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti ďalej uviedol:

«Rozhodnutie v časti o náhrade trov konania odôvodnil tak, že procesný úspech žalobcu v časti o určenie neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru z 12. 10. 2000 a procesný úspech odporcu v časti o určenie, že žalobca je v pracovnom pomere s odporcom uzatvorenou pracovnou zmluvou z 1. 3. 1993 sa vzájomne anulujú a o výške náhrady trov konania rozhodol, citujem: „... podľa vlastnej úvahy vo výške 132.320,- Sk...“ to pre úkony do skončenia odvolacieho konania v roku 2004 len z predmetu priznanej náhrady mzdy v roku 2004 a neskoršie úkony z predmetu priznanej náhrady mzdy týmto (napadnutým) rozsudkom nezohľadnil, bez zdôvodnenia prečo tak postupoval.»

Sťažovateľ sa proti rozsudku okresného súdu odvolal, pokiaľ ide o zaplatenie zvyšku doplatku náhrady mzdy a uplatnené príslušenstvo úrokov z omeškania z celej náhrady mzdy

a v časti týkajúcej sa trov konania. Svoje odvolanie založil na inom právnom názore, ako mali okresný súd a krajský súd na určenie výšky primeraného mesačného nároku, omeškanie odporcu pri plnení náhrady mzdy a v nadväznosti na to na kvantifikáciu úrokov z omeškania.

Krajský súd rozsudkom č. k. 5 Co 429/06-394 z 23. októbra 2007 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach potvrdil.

Sťažovateľ namieta, že v odôvodnení «svojho rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že prvostupňový súd správne vychádzal z výšky priemerného mesačného zárobku zistenému ku dňu 12.10.2000, t. j. ku dňu doručenia okamžitého skončenia pracovného pomeru.

Odvolací súd zhodne s prvostupňovým súdom tvrdil, že „nemožno kalkulovať s tzv. pravdepodobným zárobkom“, keďže žiaden pracovnoprávny predpis mu takúto možnosť nepriznáva. Napadnutý rozsudok potvrdil i v zamietajúcej časti nepriznaných úrokov z omeškania z požadovanej náhrady mzdy, zastávajúc rovnaký názor ako súd prvého stupňa, „že splnenie predmetného nárokuje stanovené až súdnym rozhodnutím t. j. rozhodnutím o základe t. j. že nárok tuje a v akej výške. Až týmto rozhodnutím nastáva jeho splatnosť...“

...

Odvolací súd, napriek tomu, že odvolanie sa týkalo aj rozhodnutia v časti o trovách konania, neodôvodnil ani slovom ako sa z odvolaním v tejto časti vysporiadal a z odôvodnenia rozhodnutia nieje zrejmé či v časti o prvostupňových trovách vôbec rozhodol.»

Sťažovateľ vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu č. k. 33 C 65/2000-355 z 24. mája 2006 v znení opravného uznesenia okresného súdu č. k. 33 C 65/2000-401 z 23. januára 2008, aj vo svojej sťažnosti podanej ústavnému súdu uviedol, že nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu na spôsob výpočtu náhrady mzdy. Sťažovateľ je toho názoru, že celkový prístup súdu v konaní o náhrade mzdy je v rozpore s ním uplatneným nárokom, pretože nežiadal, aby súd založil jeho právo na náhradu mzdy, ale uložil povinnosť vyplatiť mu náhradu mzdy z dôvodu, že si túto svoju zákonnú povinnosť nesplnil, hoci mu to priamo zákon ukladá.

V tejto súvislosti sťažovateľ namieta procesnú nesprávnosť prístupu krajského súdu, absenciu riadneho a náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia. Označuje rozhodnutie krajského súdu za svojvoľné, popierajúce účel a význam príslušných právnych predpisov (Zákonníka práce), čo sa týka náhrady mzdy, splatnosti mzdy, výpočtu priemerného nároku, úrokov z omeškania.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 429/06-394 zo dňa 23. 10. 2007 bolo porušené základné právo Ing. R. V. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 429/06-394 zo dňa 23. 10. 2007 a vec mu vracia na ďalšie konanie

3. Priznáva sťažovateľovi Ing. R. V. finančné zadostučinenie vo výške 300000,-Sk

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť Ing. R. V. trovy konania vo výške 6732 Sk (2 úkony á 3176,- Sk a 2 x paušál á 190,- Sk) plus 19 % DPH 1279,10 Sk, celkom 8011,10 Sk do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet advokátky JUDr. G. Z., Z. & S., združenie, so sídlom B. č. účtu združenia, vedený v Tatrabanke a.s. B..“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde.

Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy), v danom prípade Občianskeho zákonníka. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu teda predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana v zákonom predpokladanej kvalite poskytne.

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore, t. j. neznamená právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva.

Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma (IV. ÚS 77/02). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. II. ÚS 21/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 277/05, III. ÚS 67/06).

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na základnú aplikačnú a výkladovú líniu, podľa ktorej všeobecný súd má pri aplikácii právnej normy vychádzať z racionálnej argumentácie, ktorá vylučuje akúkoľvek ľubovôľu vo výklade, a súčasne zabezpečiť aj účel a zmysel použitej právnej normy so zreteľom na jej miesto v určitom systéme alebo podsystéme právnych noriem.

Ústavný súd pritom zdôrazňuje, že jeho primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za

dodržiavanie základných práv a slobôd je v prvom rade zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci Občianskeho zákonníka) je racionálne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. US 344/06).

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov, ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 236/03, IV. ÚS 164/94, IV. ÚS 3126/05).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07).

Základom argumentácie sťažovateľa je nesúhlas s právnym názorom krajského súdu, ktorý je totožný s právnym názorom okresného súdu a týka sa výpočtu náhrady mzdy, vzniku nároku na príslušenstvo a absencie odôvodnenia časti rozhodnutia týkajúcej sa náhrady trov konania.

Krajský súd k skutočnostiam namietaným sťažovateľom aj v sťažnosti doručenej ústavnému súdu v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvádza:

„Pri rozhodovaní o priznaní náhrady z neplatného skončenia pracovného pomeru rozhodoval súd prvého stupňa správne, keď sa nestotožnil s návrhom navrhovateľa, ktorý priemernú mesačnú mzdu zistenú pri neplatnom okamžitom skončení pracovného pomeru zvýšil metódou výpočtu podľa štatistických údajov o priemernej mesačnej nominálnej mzde zamestnancov v hospodárstve; ale správne vychádzal z výšky priemerného mesačného zárobku zisteného u navrhovateľa ku dňu 12. 10. 2000 t. j. ku dňu doručenia okamžitého skončenia pracovného pomeru (24.290,- Sk brutto), keďže spôsob výpočtu priemerného zárobku je jednoznačne upravený zákonom (§ 61 ZP v znení účinnom do 31. 3. 2002 v spojení s ust. § 275 cit. zák. a ust. § 17 zák. č. 1/1992 Zb. o mzde v znení účinnom do 31. 3. 2002). Na základe uvedeného preto súd prvého stupňa správne poukázal na to, že pri priznaní nároku navrhovateľa na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru nemohol kalkulovať s tzv. pravdepodobným zárobkom, ktorý by tento dosiahol u odporcu v priebehu plynutia času v prípade výkonu práce podľa platnej pracovnej zmluvy, keďže žiaden pracovnoprávny predpis mu takúto možnosť nepriznáva.

Vzhľadom na zhora uvedené potom odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v tejto napadnutej časti ako vecne správny potvrdil (§ 219 O.s.p.). Napadnutý rozsudok potvrdil i v zamietajúcej časti nepriznaných úrokov z omeškania z požadovanej náhrady mzdy zastávajúc rovnaký právny názor ako súd prvého stupňa, že splnenie predmetného nároku je stanovené až súdnym rozhodnutím t.j. rozhodnutím o základe t. j. že tento nárok tu je a v akej výške. Až týmto rozhodnutím nastáva jeho splatnosť a ak na základe rozhodnutia nedôjde k plneniu až potom nastáva omeškanie a vzniká nárok na úroky z omeškania.

V odvolacom konaní úspešnému odporcovi žiadne trovy nevznikli, preto mu odvolací súd ich náhradu nepriznal.

Právne závery vyslovené v namietanom rozsudku krajského súdu (aj s prihliadnutím na odôvodnenie rozsudku okresného súdu č. k. 33 C 65/2006-355 z 24. mája 2006) považuje ústavný súd za ústavne akceptovateľné, ktoré podľa jeho názoru nesignalizujú

existenciu príčinnej súvislosti s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny.

Ústavný súd vychádzajúc z citovanej časti namietaného rozhodnutia krajského súdu zastáva názor, že toto rozhodnutie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožnil, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého postupu a rozhodnutia.

K namietanej absencii odôvodnenia vo vzťahu k potvrdeniu rozsudku o náhrade trov konania ústavný súd uvádza, že nespochybňuje právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. V danom prípade to boli odpovede na výpočet náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru sťažovateľa podľa príslušných procesnoprávnych predpisov, ako aj odôvodnenie rozhodnutia o nepriznaní úrokov z omeškania z priznanej náhrady mzdy. Nedostatok odôvodnenia k náhrade trov konania pred okresným súdom v danom prípade a v kontexte s odôvodnením rozsudku okresného súdu č. k. 33 C 765/2000-355 z 24. mája 2006 nepovažuje ústavný súd za také závažné pochybenie, ktoré by bolo podľa jeho názoru relevantné pre rozhodnutie a signalizovalo z tohto dôvodu v danom prípade možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. októbra 2008